

Plou sobre cremat

Després del foc, pot venir la pluja. I aquesta pot erosionar la muntanya i crear un desert. Una amenaça potencial.

La gent no arriba a saber d'una manera real la rellevància que els fets tindran a mitjà i llarg termini. I per això van donar més importància a l'eliminació d'Espanya de la Copa del Món de Futbol". Qui així es lamenta és Joan Marco, catedràtic d'enginyeria hidràulica de la Universitat Politècnica de València, que es mostra força pessimista —“gravíssim, lamentable, terrible, catàstrofe apoteòsica...” són qualificatius que deixa anar de carrera— quan parla dels grans incendis que assolaren 117.000 hectàrees al

nostre país la primera setmana d'aquest mes de juliol. Una imatge catastròfica que s'accentua considerablement quan fa referència a les conseqüències hidrològiques de les flames.

I és que dins de tots els processos del cicle de l'aigua que són modificats pels incendis, és potser l'erosió el més problemàtic. És precisament la pèrdua de la coberta vegetal viva i de la capa de restes orgàniques que cobreix el sòl el factor que té més influència sobre aquest cicle i sobre el seu procés erosiu. I la quantitat de massa afectada és tan gran que fa que la possibilitat de canvis climàtics —allò que els experts anomenen canvis de

Dins de tots els processos del cicle de l'aigua modificats pels incendis, l'erosió és el més problemàtic. No solament afavoreix la desertització, sinó que també redueix la capacitat dels embassaments i augmenta la possibilitat d'inundacions.

reflectivitat— augmente seriosament.

Vicent Rosselló, cap del departament de Geografia de la Facultat de Geografia i Història de la Universitat de València, per la seua banda, opina que el concepte "catàstrofe natural" té un caire filosòfic. "No n'hi ha cap —assegura—, de catàstrofe; ho són en tant que hi ha morts, però aquests són fruit de la imprudència humana". I, en relació al foc, afegeix que la cultura urbana ha acabat fent perdre a la gent la idea dels perills que aquest representa.

'Soil conservation'. Convé recordar que en l'àmbit del País Valencià, on els dos problemes medioambientals més importants són l'erosió i la desertització, es calcula que hauran de transcórrer un mínim de cinc anys fins que la coberta vegetal inferior cobreixi entre

un 90% i un 100% de la superfície de sòl cremat. Si durant aquest període de temps es produeixen precipitacions de tipus torrencial, la pluja arriba a terra sense cap obstacle i conservarà de manera íntegra tot el seu potencial erosiu.

En aquest sentit, l'incendi d'Albaida i Fontanars, que ha afectat seriosament la Serra de Mariola; l'incendi de Millars, que ha cremat una gran part de la Canal de Navarrès, o l'incendi de Requena, afecten seriosament les capçaleres d'unes conques molt importants, com són les dels rius Túria i Xúquer. Algunes d'aquestes zones, com és ara Bunyol, ja han estat afectades per importants focs en altres incendis recents. La perillositat d'aquests sinistres des del punt de vista hidrogràfic és molt alta, si tenim en compte l'aportació de

El foc arriba als Parlaments

El foc sembla haver portat la seva virulència als parlaments de Catalunya i el País Valencià. En la seva compareixença davant les Corts valencianes, el conseller d'Administració Pública i responsable d'extinció d'incendis, Lluís Berenguer, va irritar l'oposició per la seva insistència a culpar el clima del desastre de la setmana del 4 al 10 de juliol. Tot i reconèixer que "cap país té el sistema perfecte", Berenguer no va realitzar l'autocrítica que esperaven els partits de l'oposició. El president valencià, Joan Lerma, no va assistir al ple perquè era a l'enterrament de Carmen García Bloise a Madrid.

Martín Quirós (PP) va dir a Berenguer que "Àtila, al seu costat, era un bon xic". Pasqual Mollà, d'Esquerra Unida, li va demanar la dimissió amb aquestes paraules: "un ministre va dimitir perquè se li va escapar algú important. Al Consell se li han escapat milers i milers d'hectàrees de zona verda. Si ningú no dimiteix, aquesta responsabilitat arribarà a altres nivells més alts".

Al parlament de Catalunya l'esbronc va tenir dimensions encara més grans. La negativa del grup de CiU de convocar un Ple extraordinari i urgent per tractar el problema dels incendis va provocar un fet inèdit a la cambra del Principat: els presidents dels quatre grups parlamentaris de l'oposició van oferir una conferència de premsa conjunta per expressar la seva indignació. Abans, en la reunió de la Diputació Permanent, s'havien viscut moments de gran tensió arran de la intervenció de la consellera Cuenca. La indignació va fer saltar de la seva cadira Raimon Obiols quan la consellera afirmà que l'oposició no ha reconegut la tasca feta pels bombers de la Generalitat. Crits, palmades sobre les taules, xiulets i altres mostres sonores de protesta van sortir dels bancs de l'oposició. Socialistes, conservadors, independentistes i ex-comunistes van considerar unànimement que la negativa de CiU convocar un ple extraordinari representava "una taca per al prestigi" de la institució.

Eduard Voltas

sediments que, en cas de fortes pluges en els pròxims deu anys, es podrien acumular als embassaments de les dites conques. "És el que pot passar en la pròxima dècada el que té importància, no el què passarà el mes d'octubre vinent -assegura Joan Marco-, però al ritme que anem, passat aquest període, pot haver-hi moltes zones irrecuperables que podrem afegir a alguns indrets del nord de les comarques alacantines que ja ho són, com Beniarrés (el Comtat) o la Font Roja (l'Alcoià) i d'altres zones de la Marina Alta". Entre els llocs que més perillen s'hi troben zones que podríem considerar més properes als grans nuclis urbans, com els voltants de València i entre aquesta i Requena. I aquí hi tenim la Canal de Navarrès. Set Aigües, la Calderona, Carraixet, la Rambla de Bunyol són els punts hidrològics més calents a hores d'ara a les comarques valencianes.

Un dels greus errors que s'ha comès fins ara, segons Marco, era creure que els sediments, un cop erosionats i vessats, anaven als rius i d'aquí, lògicament, al mar. Però això "no és cert, els sediments es mouen uns metres i es disposen en altres llocs on fan mal, com embassaments i horts". Els mate-

rials sòlids queden dipositats en arribar a aquests llocs plans quasi en la seua totalitat. La capacitat dels embassaments serà cada vegada menor i el perill d'inundacions i riuedes, per tant, augmenta.

Es perd costa, es perd platja i ara s'erosiona la muntanya. Aquesta tendència a negativitzar-ho tot porta a concepcions errònies, segons Vicent Rosselló, com és el fet de parlar de sistema d'erosió, que és "el concepte que funciona en els tractats, però en realitat s'hauria de dir sistema de modelat; tot això transcendeix a la manera de parlar dels polítics, perquè arriba un moment que parlar de lluita contra l'erosió és un llenguatge que dóna vots". I recorda que l'expressió *soil conservation* (conservació de la terra contra l'erosió) va ser creada als EUA durant la depressió del 1929. I va ser creada de forma no casual, sinó perquè "interessava distraure la gent amb altres coses que no foren la greu crisi agrària i la forta deforestació que s'estava produint". I apunta Rosselló que no es tracta d'afavorir l'erosió, però sí que la mateixa naturalesa es regeneri allà on això sigui possible. De fet, el president de la Generalitat de Catalunya, Jordi Pujol, es mostrava partidari, el passat dimecres, 13 de juliol, de la recuperació dels boscos mitjançant la regeneració i el rebrot natural dels arbres. Rosselló, com Pujol, comparteix les teories que assenyalen que la repoblació afavoreix l'erosió. S'ha de tenir en compte també, que la situació de Catalunya és diferent de la del País Valencià. A Catalunya, on

RICARD CUGAT

L'expressió 'soil conservation' (conservació de la terra contra l'erosió), la crearen els nord-americans de forma no casual l'any 1929.

Negociar amb la desgràcia

RICARD CUGAT

Mercader vol diner, resa la dita. Amb aquesta premissa al cap es reunia, dilluns passat, dia 11 de juliol, a Manresa (el Bages), una comissió àmplia d'afectats pels focs de la setmana passada a les comarques del Bages, el Berguedà, Osona i el Solsonès amb responsables de la Unió de Pagesos. Una de les mesures concretes que reclamen, i que reflecteix el comunicat tramès per la comissió permanent d'aquesta última organització al conseller d'Agricultura, Ramaderia i Pesca de la Generalitat de Catalunya, Francesc Xavier Marimon, fa referència a la fusta cremada. Es tracta d'"evitar l'especulació, que ben segur que es donarà per part de qui vol fer negoci amb les desgràcies. Cal que l'administració tingui un paper rellevant en l'establiment del preu de la fusta i barrar així el pas a l'especulació".

Encara que tothom té prou assumit allò que el negoci és el negoci, aquells als quals se'ls ha cremat el bosc –"la part productiva", en diu Josep Puigpelat, del sector forestal de la Unió de Pagesos– no volen sumar, a la desgràcia, una situació d'inferioritat davant les grans empreses consumidores de fusta. Que no són altres que les papereres –sobretot– i les fàbriques de trituració, que produeixen material capolat per a fer mobles d'aglomerat. La situació d'inferioritat ve propiciada pel fet que la fusta cremada no pot esperar a ser venuda perquè es podreix en un espai de temps inferior als dos anys. "Per anar bé, aquest mateix hivern ja hauria de ser fora", apunta Puigpelat. Així, el temps sempre va contra el venedor; el comprador, per la seua banda, espera sense pressa, perquè sap que l'ofertant, immers en un carreró sense sortida cada vegada més desesperant, davant la disjuntiva de vendre la fusta més

El temps sempre va contra el venedor de fusta cremada, perquè aquesta es podreix ràpidament, per això el comprador es manté a l'espera.

barata i veure-la com es podreix, s'aferra a la primera opció. L'especulació troba, doncs, en un bosc cremat un terreny adobat. Així, per un bosc que verd val 10 milions de pessetes, posem per cas, ara se'n pot arribar a pagar només un milió.

El segon aspecte d'aquest problema, que ara és en el terrat de l'administració, és la pèrdua de pes de la fusta. Una soca que verda feia una tona, ara fa set-cents quilos. I "tot i que serveix igual –adverteix Puigpelat–, si els compradors, que poden pagar-ho, ho poden treure a un preu més baix, ho fan". Fins ara, la resposta de les institucions s'emparava en el fet que estem en una economia de mercat. I això no suposaria res, segons l'interlocutor de la Unió de Pagesos, si s'haguessin cremat 10 o 20 hectàrees, però el

foc ha afectat, en els últims incendis, 800 mil tones de fusta. Si aquesta xifra la multipliquem per les 2.000 pessetes que val la tona, en condicions normals, ix un número de 1.600 milions de pessetes. Però si l'especulació entra en joc, el preu pot baixar fins 500 pessetes la tona, la fusta cremada té un preu de 400 mil milions. "Calen –diu Puigpelat– empreses grans que comprin més i més ràpid, perquè l'oferta és molt gran i això pot originar un gran descontrol si l'administració no assumeix el compromís clar de regular-ho". Sembla, però, que hi ha un lloc per a l'esperança. L'administració ha mostrat la seua intenció que Forces Elèctriques de Catalunya, SA (FECSA) compre a un preu raonable entre el 50% i el 80% d'aquesta fusta cremada i la destine a la central tèrmica de Cercs. J. M.

les pluges fortes afecten sobretot el litoral, les flames han cremat indrets del pre-Pirineu.

El País Valencià, per la seua banda, compta amb zones, com Alacant, que, juntament amb Múrcia i Almeria, són qualificades per Marco com la "trinitat" de l'estat espanyol que s'emporta la palma d'Europa. Rosselló vol treure caire alarmista al problema i recorda que el filòsof grec Plató ja deia en els *Diàlegs*, a la part del *Critó*, que "les muntanyes s'estan quedant en els ossos". Ara bé, cal dir que Grècia, juntament amb l'illa italiana de Sicília, són posades al costat d'Alacant com les

zones més crítiques quant a perill de desertització de la Unió Europea. Rosselló considera que Europa pateix de "mala consciència envers la Mediterrània" i per això fa gestos contra la desertització, que segons ell és una manera de dir: "Som rics, vosaltres sou pobres, i hem de quedar bé en alguna cosa que ideològicament no molesti a ningú".

La paraula desert, que com quasi tot té una explicació etimològica, vol dir buit d'homes. I a Rosselló aquesta possibilitat li sona a música celestial. Una música com de pluja. Cíclica. Joan Marí